

Nr 347

Av herr Mattsson, om tillbyggnad av Göteborgs universitetsbibliotek.

(Lika lydande med motion nr 264 i Första kammaren)

Stockholm den 25 januari 1967

Lennart Mattsson (cp)

Nr 348

Av herr Nilsson i Agnäs m. fl., om statsbidrag till Solviks folkhögskola.

(Lika lydande med motion nr 268 i Första kammaren)

Klyftan mellan de fattiga och de rika länderna tenderar att vidgas, och fördenskull är det nödvändigt att få så effektiv och snabb u-landshjälp som möjligt. Klyftan vidgas också på sjukvårdens område. Det blir allt svårare att direkt tillämpa den moderna svenska utbildningen på de många gånger primitiva förhållandena i ett u-land. En förutsättning för effektiv u-hjälp är att den personal som sändes ut har lämplig och gedigen utbildning, väl anpassad till de förhållanden som möter ute på fältet. Detta gäller i missions- och fredskårssammanhang och dessutom beträffande sjukvårdstjänst i FN:s fredsbevarande styrkor (t. ex. sjukhuset i Rafah, 5 mil söder om Gaza). Det föreligger ett uttalat önskemål från arméöverläkarens sida om sådan utbildning, av vilken stort behov föreligger. Arméöverläkaren anser också att en speciell utbildning borde komma dem till del som skall ingå i de sjukvårdsinstruktörskadror vilka skall upprättas inom armén. Som exempel kan anföras att det vid den stora nordiska nykterhetskonferensen i Åbo sommaren 1966 påtalades att FN-styrkorna från de nordiska länderna får en alltför knapp utbildning i sjuk- och hälsovård. Av framstående sakkunniga på detta område uttalades därvid liknande önskemål

som den svenske arméöverläkarens, nämligen att möjligheter till utbildning i speciell mening för dessa uppgifter borde finnas.

Då det gäller arbetet i u-länderna reser för närvarande svenskar av olika kategorier till en mängd arbetsuppgifter av skiftande karaktär. Deras ansträngande uppgift i ett främmande land med ett klimat som avviker högst väsentligt från hemlandets är påfrestande och medför givetvis rätt ofta akuta sjukdomar och åkommor, varvid de på grund av de stora avstånden och andra skäl stundom inte kan besöka inhemska läkare utan är hänvisade till den svenska personal som har sjukvårdsutbildning. Denna bör därför ha kunskaper om de tropiska sjukdomarna och deras behandling mer än vad som nu är fallet. Deras kompetens på detta område kommer därmed svenskar till godo redan därute, och dessutom blir ju denna personal värdefull efter hemkomsten från u-landstjänstgöringen, bland annat av den anledningen att allt fler svenskar under utlandsvistelsen riskerar att ådraga sig tropiska sjukdomar. Den stora strömmen av turister till alla delar av världen har också satt spår i sjukhusens journaler. De som tjänstgjort på sjukhus i tropikerna har de bästa kvalifikationer för att klara sjukdomsfall av detta slag.

Det torde också få anses säkert att utsikterna till en tids tjänstgöring i FN:s fredskårer eller i u-land med vad det innebär av erfarenheter och meriter skulle medföra ökad tillströmning till vårdeyrkena. En utbildning, som särskilt tar sikte på sådan tjänst, skulle därför fylla en stor uppgift ur samhällssynpunkt i en tid då det talas om kris på detta område.

Vid Solviks folkhögskola planeras för närvarande en sådan utbildning: kurser för utbildning av medicinsk-tekniska assistenter. Solviks folkhögskola vid Skellefteå är en hittills icke statsunderstödd läroanstalt, som i mer än trettio år bedrivit undervisning dels i vanliga folkhögskoleämnen, dels i realskoleämnen, varvid eleverna avlagt examen i Piteå läroverk. Realskoleverksamheten har bedrivits under skolöverstyrelsens och länskolnämndens i Västerbotten överinseende. Av naturliga skäl har realskolan nu upphört, och skolan, som äger utmärkta lokaliteter för både undervisning och internat, måste övergå till annan verksamhet. Kursplanen för den avsedda utbildningen av medicinsk-tekniska assistenter bifogas som bilaga (Bilaga A). Den har upprättats i samråd med den svenske arméöverläkaren och med svenska missionsläkare med erfarenhet från Etiopien, Tanzania och Indien. Kursen planeras bli 3-årig och omfattar utbildning av i första hand operations- och röntgenassistenter samt assistenter för kirurgisk poliklinik. Den teoretiska utbildningen förlägges till Solvik, medan den praktiska sker vid allmänna sjukhus. Vid den teoretiska utbildningen lägges stor vikt — förutom vid direkt sjukvårdsundervisning — vid kunskaper om tropiska sjukdomar och i språk samt vid insikt i u-landsproblem i allmänhet.

Denna 3-årskurs ger alltså ett års längre utbildning för operationsassi-

stenter än den som givits vid de sedvanliga yrkesskolorna och ett halvt års längre utbildning åt röntgenassistenterna. Det beräknas att utbildningen skall ske i samråd med landstingen med tanke på nödvändiga praktikantplatser. Det är givet att utbildningen står under SÖ:s inspektion.

För att denna kurs skall kunna igångsättas och fullföljas kräves statliga garantier. Det är nödvändigt att Solviks folkhögskola ställs i paritet med övriga yrkesskolor.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om Solviks folkhögskolas inplacering i kategorien centrala yrkesskolor med därav följande statsbidrag till lärarlönerna.

Stockholm den 24 januari 1967

<i>Tore Nilsson (h)</i>	<i>Erik Larsson (cp)</i> i Norderön	<i>Sven Johansson (cp)</i> i Skärstad
<i>Elias Jönsson (fp)</i> i Ingemarsgården	<i>Jan-Ivan Nilsson (cp)</i>	<i>Filip W. Fridolfsson (h)</i>
<i>Einar Rimmerfors (fp)</i>	<i>Axel Gustafsson (fp)</i> i Borås	<i>Mårten Werner (h)</i>
<i>Gunnar Hyltander (fp)</i>	<i>Bertil Öhvall (fp)</i>	<i>Eric Nelander (fp)</i>

SOLVIKS FOLKHÖGSKOLA

Frostkåge

Utkast till kursplan för utbildning av medicinsk-tekniska assistenter

Målsättning

Undervisningen har till syfte att utbilda medicinsk-tekniska assistenter lämpliga för tjänst i FN:s fredsbevarande styrkor samt för arbete vid sjukhus i u-länder, t. ex. i missions- och fredskårssammanhang. (Givetvis kan dock ej utbildningen i och för sig ge någon garanti för dylik anställning.) Utbildningen kvalificerar till anställning vid sjukhus i Sverige, varvid det sjukhus vid vilket elevens praktiktjänstgöring fullgjorts kunde komma i fråga.

Timplan för utbildning av operationsassistenter och assistenter vid kirurgisk poliklinik

Ämnen	Antal undervisningstimmar i medeltal, vecka					
	1:a året		2:a året		3:e året	
	Termin 1 19 v	Termin 2 20 v	Termin 3 19 v	Termin 4 20 v	Termin 5 19 v	Termin 6 20 v
1. Yrkesarbete /vid olika sjukhus ^{1/}		45		42		42
2. Matematik	3					
3. Fysik	5					
4. Kemi	3					
5. Anatomi och fysiologi	3		1			
6. Bakteriologi och hygien ^{2/}	1		2		2	
7. Sjukdomslära	6		3		3	
8. Sjukvårdslära, infektionssjukv ²	3		3		3	
9. Läkemedelslära	2		1			
10. Psykologi och psykiatri	1		2		2	
11. Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning	1					
12. Yrkesorientering och sjukvårds- etik	2		1			
13. Operationslära	1		2		1	
14. Materialkännedom och material- vård	1		2		1	
15. Apparatkännedom					1	
16. Administration och arbetsled- ningspsykologi					1	
17. Krigsmedicin					1	
18. Näringsfysiologi ^{2/}			1		1	
19. Tropiska sjukdomar ^{3/}			4		4	
20. Gymnastik	2		2		2	
21. Livsaskådningsfrågor	1		1		1	
22. Engelska			4		4	
23. Afrikanska språk /orientering/ ^{4/} alternativt gymnastik			2		2	
24. Samhällskunskap och sociologi ^{2/}			3		4	
25. Timme till förfogande			1		2	
Summa undervisningstimmar . . .	35	45	35	42	35	42

Antalet veckotimmar anger medeltalet per vecka under terminen. Koncentrationsläsning torde bli lämplig i ett flertal ämnen.

Effektiv utbildningstid 117 veckor.

Not 1—4, se sid. 10

Timplan för utbildning av röntgenassistenter

Ämnen	Antal undervisningstimmar i medeltal/vecka					
	1:a året		2:a året		3:e året	
	Termin 1 19 v	Termin 2 23 v	Termin 3 19 v	Termin 4 23 v	Termin 5 19 v	Termin 6 23 v
1. Yrkesarbete /vid olika sjukhus ¹ / Allmän sjukvård		45				
Röntgendiagnostisk avdelning				42		42
2. Matematik	5					
3. Fysik	6					
4. Kemi	2					
5. Anatomi, fysiologi och patologi	5		3		1	
6. Bakteriologi och hygien ²	2		2			
7. Sjukdomslära	4		4		1	
8. Sjukvårdslära, infektionssjuk- vård ²			3		2	
9. Psykologi och psykiatri	1		2		2	
10. Socialmedicin	1				1	
11. Farmakologi	1		2		1	
12. Medicinsk nomenklatur	2					
13. Yrkesorientering o. sjukvårds- etik	1				2	
14. Fotografi	2		1			
15. Röntgenteknik, inställnings- och projektionslära med expo- neringsteknik					1	
16. Strålfysik och strålskydd					1	
17. Röntgenanatomi och röntgen- patologi					1	
18. Administration och arbetsled- ningspsykologi					2	
19. Krigsmedicin					1	
20. Näringsfysiologi ²			1		1	
21. Tropiska sjukdomar ³			4		4	
22. Gymnastik	2		2		2	
23. Livsåskådningsfrågor	1		1		1	
24. Engelska			4		4	
25. Afrikanska språk /orientering/ ⁴ alternativt gymnastik			2		2	
26. Samhällskunskap och sociologi ²			3		4	
27. Timme till förfogande			1		1	
Summa	35	45	35	42	35	42

Antalet veckotimmar anger medeltal per vecka under terminen. Koncentrationsläsning torde bli lämplig i flertalet ämnen.

Effektiv utbildningstid: 126 veckor.

¹ Elevgrupperna vid de olika sjukhusen bör vara så stora att de kan ställas under ledning av en sjuksköterska, som följer upp den teoretiska undervisningen.

² Med särskild tonvikt på u-landsförhållanden.

³ Såsom böldpest, lungpest, smittkoppor, kolera, malaria, gula febern, tropiska masksjukdomar, fläckfeber.

Speciell hänsyn tas till epidemiologi.

Detta kursavsnitt utarbetas i samråd med SIDA.

⁴ Avser närmast språken i de länder där fredskårsverksamhet förekommer, nämligen Etiopien, Kenya, Tanzania och Zambia.

Undervisningen avses ske om möjligt med hjälp av språklaboratorium. Blivande FN-personal torde kunna vara i behov av fysisk träning, varför alternativet gymnastik uppställts.

Kurserna, som står öppna för såväl kvinnliga som manliga elever, avser utbildning till operations- och röntgenassistenter samt assistenter för kirurgisk poliklinik. Uppläggningsen av undervisningen sker i samarbete med olika sjukvårdsinrättningar och i samråd med bl. a. arméöverläkaren och missionsläkare i Etiopien, Tanzania och Indien.

Utbildningen avses bli ställd under skolöverstyrelsens inspektion.

Inträdesvillkor

Att fylla lägst 18 år under intagningsåret.

Godtagbart friskintyg.

Lämplighet för u-landstjänst.

1. Ha med gott studieomdöme genomgått teoretiska kurser vid *folkhögskola* (30 + 30 veckor) med s. k. normalkurs för sjuksköterskeaspiranter eller

2. ha avlagt *realexamen* med godkända betyg i matematik, fysik och kemi eller ha *normalskolekompetens* med godkända betyg från fullständig kurs i matematik, fysik och kemi eller

3. ha slutbetyg från *grundskolans* 9g, 9h, 9t eller 9s med särskild kurs i engelska och matematik eller slutbetyg från *enhetsskolans* årskurs 9g eller 9a med betyg enligt kursfordringarna för 9g i svenska, tyska, engelska, matematik, fysik, kemi och biologi med hälsolära med godkända betyg i matematik, fysik och kemi.

Intagning av elever sker två gånger per år (exempelvis augusti och januari). Totala kurstiden blir sex terminer.

Teoriavsnitten av kurserna förläggs till Solviks Folkhögskola och praktiktjänstgöringen till olika sjukhus.

Solviks Folkhögskola (vid Skellefteå) är en icke statsunderstödd läroanstalt, som hittills bl. a. bedrivit realskoleverksamhet under Skolöverstyrelsens och Länskolnämndens i Västerbotten överinseende.

Den som genomgått eller ämnar genomgå denna utbildning rekommenderas att fullgöra sin militära rekryttjänstgöring vid trängregementenas sjukvårdsförband, vid vilken för övrigt vanligen ingår två månaders sjukhuspraktik.

Solvik, Frostkåge den 25 augusti

Nils-Gunnar Andersson

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

Tegnérgatan 34, Stockholm Va

Tel. 08/34 02 90

Ivar Lundgren

Solviks Folkhögskola

Frostkåge

Tel. 0910/22 320